Lietas Nr. C31401213
Lietas arhīva Nr. CA-0325-15/23

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs M.Sviķis
tiesneši: G.Ozoliņa un L.Volberga
ar sekretāri D.Bezborodovu,
piedaloties prasītāja AS "West Kredit" pārstāvei /pers. D/,

2015.gada 18.februārī izskatīja atklātā tiesas sēdē Rīgā, Brīvības bulvārī 34, civillietu AS "West Kredit" prasībā pret /pers. A/ par parāda piedziņu, sakarā ar AS "West Kredit" apelācijas sūdzību par Jūrmalas pilsētas tiesas 2014.gada 10.jūnija spriedumu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

2013.gada 16.jūlijā AS "West Kredit" (turpmāk – prasītājs) vērsās Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesā ar prasību pret /pers. A/ (turpmāk – atbildētājs) par parāda piedziņu, kurā lūgts:

- piedzīt no atbildētāja par labu prasītājam parādu - neatmaksātu aizdevuma summu Ls 8739,01, procentus par aizdevuma lietošanu par 5 mēnešiem no 2012.gada 28.decembra līdz 2013.gada 28.maijam ieskaitot, Ls 469,02 un līgumsodu, kas aprēķināts par 2799 dienām, Ls 3157,07, bet kopā Ls 12365,10 apmērā;

-norādīt spriedumā uz prasītāja tiesībām saņemt 7% gadā no Ls 8739,01 nesamaksātās aizdevuma pamatsummas kā prasītāja atrauto peļņu no līguma izbeigšanas dienas, proti, no 2013.gada 12.jūnija līdz sprieduma izpildei;

-piedzīt no atbildētāja par labu prasītājam tiesas izdevumus Ls 603,98 apmērā, kas sastāv no valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem;

-norādīt spriedumā uz prasītāja tiesībām saņemt 6% gadā no Ls 8739,01 nesamaksātās aizdevuma pamatsummas par laiku līdz sprieduma izpildei.

2014.gada 31.martā civillieta, saskaņā ar Civilprocesa likuma 32.[1]panta pirmo daļu, nosūtīta izskatīšanai Jūrmalas pilsētas tiesai.

Atbildētāja paskaidrojumi par prasību lietā nav saņemti.

Ar Jūrmalas pilsētas tiesas 2014.gada 10.jūnija aizmugurisku spriedumu prasītāja prasība apmierināta daļēji, piedzenot no atbildētāja par labu prasītājam pamatparādu 11224,87 *euro*, līgumsodu, kas aprēķināts par laika periodu no 2009.gada 8.marta līdz 2013.gada 11.jūnijam 4492,11 *euro* un tiesas izdevumus 864,09 *euro*, kopā 16581,07 *euro*; nosakot prasītājam tiesības par laiku no 2013.gada 12.jūnija līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt 6% (seši procenti) gadā no piespriestās, bet vēl nepiedzītās pamatsummas. Spriedums daļā par prasītāja tiesībām saņemt 7% gadā no pamatparāda summas kā prasītāja zaudējumus – atrauto peļņu no līguma izbeigšanas dienas 2013.gada 12.jūnija līdz sprieduma izpildei noraidīts. Tāpat nospriests piedzīt no atbildētāja valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,24 *euro*.

Pirmās instances tiesa secinājusi, ka atbildētājs nav likumā noteiktajā kārtībā apstrīdējis Aizdevuma līgumu ne tā vienošanās protokolus, līdz ar to viņam tie ir saistoši.

Pirmās instances tiesa atsaucas uz Civillikuma 1587., 1934.pantu un Aizdevuma līguma 11.1.punktu un norāda, ka no lietas materiāliem redzams, ka 2013.gada 30.maijā atbildētājam ticis nosūtīts brīdinājums par aizdevuma līguma izbeigšanu. Ar minēto brīdinājumu atbildētājs tika informēts, ka prasītājs pamatojoties uz aizdevuma līgumu vienpusēji pirms termiņa atkāpsies no aizdevuma līguma un atbildētājam līdz 2013.gada 10.jūnijam, jāatmaksā prasītājam parāda summa, kā arī ja parāds netiks nomaksāts, prasītājs griezīsies tiesā ar attiecīgu prasību par parāda piedziņu. Taču atbildētājs saistības nepildīja. Savukārt 2013.gada 11.jūnijā atbildētājam ticis nosūtīts paziņojums par vienpusējo aizdevuma līguma izbeigšanu ar 2013.gada 11.jūniju.

Lietas izskatīšanas gaitā noskaidrots, ka prasītājs savas ar līgumu uzņemtās saistības izpildījis, proti, izsniedzis atbildētājiem aizdevumu, ko apliecina lietas materiāliem pievienotā atbildētāja konta izdruka un 2007.gada 8.augusta čeka pieņemšanas – nodošanas akts. Savukārt atbildētājs savas ar līgumu uzņemtas saistības pienācīgi nav izpildījis.

Atbildētājs pamatparādu 11224,87 *euro* apmērā līdz tiesas sēdei nav apmaksājis, līdz ar to, no atbildētāja prasītāja labā piedzenams nesamaksātais pamatparāds 11224,87 *euro* apmērā.

Pirmās instances tiesa, atsaucoties uz Civillikuma 1716., 1717. un 1721.pantu, norādījusi, ka atbildētājs pušu noslēgtā Aizdevuma līguma 8.1.punktā apņēmies par katru kārtējā maksājuma kavējumu maksāt aizdevējam līgumsodu no kopējās aizdevuma summas par katru nokavēto dienu. Noteikts, ka gadījumā, ja aizņēmējs kārtējo maksājumu veicis daļēji, tad par katru daļēju maksājumu aizņēmējs maksā aizdevējam līgumsodu nenomaksātās summas apmērā.

Līgumsoda apmēru prasītājs pierāda ar aprēķinu, kas nav apstrīdēts, līdz ar ko tiesai to nav pamata apšaubīt.

Ņemot vērā nokavējuma periodu, to, ka pienākums maksāt līgumsodu atbildētājam iestājies viņa paša saistību nepildīšanas rezultātā, tiesa uzskata, ka prasītāja pieprasītais līgumsods 4492,11 *euro* apmērā vērtējams kā samērīgs un taisnīgs arī Patērētāju tiesību aizsardzības likuma kontekstā. No atbildētāja par labu prasītājam piedzenams līgumsods 4492,11 *euro* apmērā.

Prasītājs izvirzījis prasījumu norādīt spriedumā uz prasītāja tiesībām saņemt 7% gadā no pamatparāda summas kā prasītāja zaudējumus – atrauto peļņu no līguma izbeigšanas dienas 2013.gada 12.jūnija līdz sprieduma izpildei.

Ņemot vērā Civillikuma 1753.pantu un kā secināms no lietas materiāliem, aizdevējs ir izvēlējies līgumā pielīgtās tiesības un izbeidzis līgumu, vienpusēji atkāpjoties no aizdevuma līguma, un pieprasot saistību izpildi, proti, samaksāt aizdevuma pamatparādu, nesamaksātos aizdevuma lietošanas procentus un līgumsodu, nevis cēlis tiesā prasību par noslēgto līgumu izbeigšanu, kas dotu prasītājam tiesības prasīt aizdevuma lietošanas procentus un citus blakus prasījumus līdz lietas izskatīšanas brīdim.

Pirmās instances tiesa uzskata, ka izbeidzot līgumu vienpusējā kārtā pirms galējā aizdevuma samaksas termiņa iestāšanās un prasot tūlītēji atmaksāt aizdevuma pamatsummu, izbeidzas arī prasītājas naudas summas lietošanas atvēlējums.

Pastāvot šādam apstāklim, pirmās instances tiesas ieskatā, prasītājam ir tiesības prasīt līgumiskos procentus, kuru maksāšanas pienākums bija radies pirms galvenās saistības vienpusējas izbeigšanas.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka Aizdevuma līguma noteikumi nepiešķir prasītājam tiesības turpināt aprēķināt aizdevuma lietošanas procentus pēc līguma vienpusējas izbeigšanas no visas pieprasītās aizdevuma pamatsummas, jo ar vienpusēju atkāpšanos no līguma ir izbeigta aizņēmēja tiesība veikt aizdevuma pamatsummas maksājumus atbilstoši pielīgtajam ikmēneša maksājuma apmēram un termiņam, par kura atvēlējumu prasītājs tiesīgs aprēķināt lietošanas procentus.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.

Kā norādīts Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 30.janvāra spriedumā lietā Nr. SKC – 644/2013, ar atkāpšanos no līguma vairs nepastāv līgumisks (juridisks) pamats piemērot bijušā līguma noteikumus par līgumiskajiem procentiem un līgumsodu. Prasītājam bez šaubām ir tiesības saņemt kredīta nedzēsto pamatsummu, kā arī procentus un līgumsodu, kas uzkrājušies līdz līguma izbeigšanas brīdim, un tā kā tas ir kapitāls, kas atrodas pie citas personas – tad no līguma izbeigšanas brīža arī likumiskos procentus saskaņā ar Civillikuma 1753.pantu Likumisks (likumā noteikts) līgumsods šādā situācijā Civillikumā nav noteikts.

Ar šo spriedumu Senāts atkāpjas no judikatūras un izdara precizējumu, ka līgumiskie procenti un līgumsods gadījumos, kad līdzējs tiesīgi atkāpjas no līguma, ir atlīdzināmi līdz brīdim, kad līgums beidz pastāvēt. Spriedumā sniegta atziņa, ka, ja tiek izmantotas pielīgtās tiesības lauzt līgumu pirms termiņa, līgumam izbeidzoties pirms termiņa, zūd arī līgumiskais pamats pielīgto procentu un līgumsoda aprēķināšanai un piedziņai atbilstoši līguma nosacījumiem, jo nav nekāda tiesiska pamata to piemērošanai pēc līguma izbeigšanās.

Novērtējot minēto, pirmās instances tiesai nav tiesiska pamata norādīt spriedumā uz prasītāja tiesībām saņemt 7% gadā no pamatparāda summas kā prasītāja zaudējumus – atrauto peļņu no līguma izbeigšanas dienas 2013.gada 12.jūnija līdz sprieduma izpildei, līdz ar ko prasība noraidāma.

Prasītājs lūdz arī noteikt tiesības līdz sprieduma izpildes dienai saņemt 6% gadā no parāda summas.

Ņemot vērā Civilprocesa likuma 195.pantu, pirmās instances tiesa atzīinusi par pamatotu prasītāja lūgumu par tiesībām saņemt 6 procentus no piedzenamā pamatparāda, par laiku līdz sprieduma izpildes dienai (izsoles dienai) vai līdz brīdim, kad procenti sasniedz pamatparāda summu.

Par minēto spriedumu prasītājs 2014.gada 1.jūlijā iesniedzis apelācijas sūdzību, pirmās instances tiesas spriedumu pārsūdzot daļā par prasītāja tiesībām saņemt 7% gadā no pamatparāda summas kā prasītāja zaudējumus - atrauto peļņu no līguma izbeigšanas dienas līdz sprieduma izpildei.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka ņemot vērā Civillikuma 1788.pantu, tiesa nepareizi interpretējusi prasītāja lūgtos 7% gadā no nesamaksātās aizdevuma summas. Zaudējumu apmēru nevar aprēķināt konkrētas naudas summas apmērā, lūdzot piemērot pēc analoģijas kā likumiskajiem procentiem norādot tiesības prasītājam saņemt 7% gadā kā prasītāja zaudējumus – atrauto peļņu no līguma izbeigšanas dienas līdz sprieduma izpildei.

Tāpat norāda, ka prasības pieteikumā atsauce uz Aizdevuma līguma 3.1.punkta norādi tika iekļauta, lai tiesai būtu uzskatāmāk ar kādu procentu likmi aizdevums izsniegts un no kā veidojas prasītāja zaudējumi – atrautā peļņa.

Norāda, ka Senāta Civilais kasācijas departaments savulaik skaidrojis Civillikuma 1772.pantā ietvertā jēdziena "peļņa" būtību, noraidot viedokli, ka tajā nav runas par "Vērtības pieaugumu". Senāts norādījis, ka šis likuma pants pēc savas būtības neatšķiras no 1864.gada Civillikuma 3437.panta, kas sevī satur arī peļņas atrāvuma (pazaudējuma) jēdziena definējumu.

Atbildētāja paskaidrojumi par apelācijas sūdzību lietā nav saņemti.

Tiesas sēdē prasītāja pārstāve uzturēja apelācijas sūdzību tā pārsūdzētajā daļā, sniedza paskaidrojumus.

M o t ī v u d a ļ a

Noklausoties prasītājas pārstāves paskaidrojumus tiesas sēdē, pārbaudot lietā iegūtos pierādījumus, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija uzskata, ka apelācijas sūdzība un prasība pārsūdzētajā daļā nav pamatotas un ir noraidāmas.

Prasītāja cēlusi tiesā prasību par saistības izpildījumu, kas izriet no pušu starpā noslēgtā 2007.gada 8.augusta Aizdevuma līguma. Pirmās instance tiesa prasību apmierināja daļēji piedzenot pamatparādu, līgumsodu un nosakot tiesības saņemt likumiskos procentus līdz sprieduma izpildei. Pirmās instances tiesa noraidīja prasītāja prasījumu par tiesībām saņemt 7% gadā no pamatparāda summas kā prasītāja zaudējumus – atrauto peļņu.

Pirmās instances tiesas spriedumu prasības noraidītajā daļā pārsūdzēja prasītāja, līdz ar ko apelācijas sūdzības izskatīšanas robežas, atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta pirmajai daļai, nosakāmas par prasības noraidīto daļu – zaudējumiem kā atrauto peļņu.

Izvērtējot prasības pieteikumā un apelācijas sūdzībā norādītos faktus kopsakarā ar lietā esošajiem un iztiesāšanas laikā pārbaudītiem pierādījumiem, kurus apelācijas instances tiesa novērtēja atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta prasībām, apelācijas instances tiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ko apelācijas instances tiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un secina, ka prasītājai nav tiesiska pamata prasīt zaudējumus kā atrauto peļņu 7% gadā no pamatparāda summas.

Pamatoti pirmās instances tiesa izskatot šo prasījuma daļu ir atsaukusies uz pastāvošo judikatūru, proti, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 30.janvāra spriedumu lietā Nr. SKC – 644/2013, kurā skaidrots, ka, ja tiek izmantotas pielīgtās tiesības lauzt līgumu pirms termiņa, līgumam izbeidzoties pirms termiņa, zūd arī līgumiskais pamats pielīgto procentu un līgumsoda aprēķināšanai un piedziņai atbilstoši līguma nosacījumiem, jo nav nekāda tiesiska pamata to piemērošanai pēc līguma izbeigšanās. Līgumiskie procenti un līgumsods gadījumos, kad līdzējs tiesīgi atkāpjas no līguma, ir atlīdzināmi līdz brīdim, kad līgums beidz pastāvēt.

Atrautās peļņas skaidrojums ir ietverts Civillikuma 1787.pantā, kurš nosaka, ka aprēķinot atrauto peļņu, nav jāņem par pamatu tikai varbūtības, bet nedrīkst būt šaubu vai vismaz jābūt pierādītam līdz tiesisku pierādījumu paticamības pakāpei, ka šāds pamet̄ums cēlies, tieši vai netieši (1773.p.), no tās darbības vai bezdarbības, ar ko zaudējums nodarīts.

Papildus šai normai Civillikuma 1788.pants paredz gadījumus, kad atrautā peļņa aprēķināma saistībās, kurās pastāv vienas puses pienākumus samaksāt noteiktu naudas sumu, proti, kad nav termiņā samaksāti naudas parādi, kreditors var prasīt kā atlīdzību par atrauto peļņu tikai likumiskos procentus, ja vien viņš nevar noteikti pierādīt, ka viņa ciestie zaudējumi pārsniedz šo procentu summu. Uz minēto tiesību normu savā apelācijas sūdzībā ir atsaucies arī apelātors.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu ir noteiktas tiesības prasītājam saņemt likumisko procentus līdz sprieduma izpildes dienai. Kā redzams, tad spriedumā noteiktais atbilst gan Civillikuma 1788.pantam, gan pastāvošai judikatūrai par tiesībām saņemt likumiskos procentus. Lai prasītājs varētu saņemt vairāk par likumiskiem procentiem, tam ir noteikti jāpierāda, ka viņa ciestie zaudējumi pārsniedz šo procentu summu.

Prasītājs savu prasību par atrautās peļņas piedziņu pamato ar apstākli, ka līgumā tika noteikta procentu likme 13% gadā, taču nosakot tiesības

saņemt likumiskos procentus, prasītāja nesaņems atlikušos procentus, kurus veido 7% gadā līdz sprieduma izpildes dienai.

Apelācijas instances tiesas ieskatā aritmētisks procentus starpības aprēķins vēl nevar būt par pamatu, lai secinātu, ka prasītājs ir cietis zaudējumus, kas pārsniedz likumisko procentu summu. Atrautā peļņa prasītājam tiek kompensēta ar tiesībām saņemt likumiskos procentus. Prasītājs nav pierādījis, ka ir radušies zaudējumi, kas pārsniedz likumiskos procentus, t.i., ar likumu noteikto tiesību saņemt atrauto peļņu, līdz ar ko iebildumi apelācijas sūdzībā neguva apstiprinājumu.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz sprieduma motīvu daļā norādītajām materiālām tiesību normām un Civilprocesa likuma 430.pantu, 432. – 434. pantiem, Civillietu tiesu kolēģija

n o s p r i e d a :

noraidīt prasību daļā par AS „West Kredit" tiesībām saņemt 7% gadā no pamatparāda summas kā zaudējumus – atrauto peļņu no līguma izbeigšanas dienas 2013.gada 12.jūnija līdz sprieduma izpildei.

Pilns spriedums tiks sastādīts un būs pieejams 2015.gada 4.martā.

Spriedums ir galīgs un nav pārsūdzams.

Priekšsēdētājs: /paraksts/ M.Sviķis

Tiesneši: /2 paraksti/ G.Ozoliņa
L.Volberga